

Schuitje varen, theetje drinken

Gerard Sonnemans

Jos stoot me aan: 'Kijk, daar ligt het schuitje.'

Het is veel kleiner dan ik verwacht had. Opeens bedenk ik me dat het meer dan vier jaar geleden is dat ik voor het laatst gevaren heb. En op hetzelfde moment voel ik mijn maag op zijn kop gaan staan. Niet aan denken, aan die storm toen op de Zuiderzee. Verdorie, te laat. Nu raak ik die misselijkheid niet meer kwijt.

'Psst, wat sta je daar nou te dromen,' sist Frans. 'Help eens een handje.'

Als de anderen maar niet merken dat ik slappe benen heb gekregen. Vlug zet ik mijn rugzak neer en help de jongens met inladen.

'Hebben we alles?' Frans tuurt om zich heen. 'Oké, dan nu als de bliksem aan boord, voordat ze ons ontdekken.'

'De Mulder zal straks vreemd opkijken als zijn scheepje pleite is,' grinnikt Jos.

'Ach, ik heb het toch al vaker van hem geleend. Hij zal nu alleen wat langer moeten wachten voordat hij het terugkrijgt,' zegt Frans, terwijl hij de riemen grijpt. 'Haak maar los, Karel.'

De drie vrienden lijken zich echt op te maken voor een pleziertochtje. Maar ik voel me steeds beroerder worden. Ik voel even in mijn borstzak. Ja, het kostbare pakketje zit er nog.

Hoe lang zijn we al onderweg? Een uur? Twee? Het is in elk geval nog steeds pikdonker. En dat moet zo blijven ook. Ik heb geen flauw idee meer waar we precies zijn. Zeker is dat we nog ergens op het Haringvliet zijn. Ernaar vragen durf ik niet. Dat hebben we afgesproken: koppen dicht!

Ver weg, in de duistere nacht, hoor ik een zwaar gedreun. Dat moeten Engelse bommenwerpers zijn, op weg naar hun doelen in het oosten. De laatste tijd komen ze steeds vaker overvliegen. Het klinkt als een enorme zwerm paardenvliegen. Maar paardenvliegen zijn nare beesten, en die vliegtuigen zijn letterlijk een geschenk uit de hemel.

Ze geven een beetje hoop. Hoop dat het uiteindelijk allemaal weer goed zal komen met de oorlog.

Zwijgend trekken de jongens aan de riemen. Bijna geruisloos schieten we door het zwarte water. Gelukkig hebben we de wind en het tij mee. Mijn maag is wat tot rust gekomen, maar ik sterf van de kou. En dan dat stilzitten... Ik snap best dat ik niet mag meeroeien. Dat zou een puinhoop worden. Maar zo voel ik me wel erg overbodig. Een postzak die door de posterijen bezorgd moet worden.

Karel, Jos en Frans behandelen me inmiddels met respect. Bij onze eerste ontmoeting vanmiddag was dat wel anders. Ze zagen het eerst helemaal niet zitten dat ik meeinging. Ik voelde me ook wel heel klein en onbeduidend vergeleken met deze ferme kerels. Ik schat dat ze een jaar of twintig zijn en al jaren dikke vrienden. Aan een enkel woord hebben ze genoeg om elkaar te begrijpen. Hevig verontwaardigd waren ze toen ze te horen kregen dat ze met zo'n jong stadskind werden opgescheept. Maar de luitenant snoerde hun kordaat de mond: 'Dit is een zeer belangrijke passagier die veilig naar de overkant moet. Ik reken op jullie.' De toon waarop hij dit zei maakte indruk. De rest van de middag en de avond deden de jongens allervriendelijkst. Ook toen de luitenant allang weer vertrokken was.

Wel probeerden ze van alles uit me los te krijgen. Hoe kon het toch dat ik op mijn leeftijd al zo belangrijk was? Wat had ik allemaal al op mijn kerfstok staan? En waarom moest ik met zoveel haast naar Engeland verscheept worden? Maar ik hield mijn kaken stijf op elkaar. Iedereen heeft zo zijn eigen redenen om de grote oversteek te wagen. Ik heb niet veel keus. De Duitsers hebben Annie op heterdaad betrapt, en Annie en ik waren onafscheidelijk. Het zal niet lang meer duren voordat de SD naar mij op zoek gaat. Er zat niets anders op dan me een tijdje gedeisd te houden. Ik was dan ook verbaasd dat de luitenant me vorige week al een nieuwe opdracht gaf. 'Dit wordt je belangrijkste koeriersklus tot nu toe,' had hij gezegd. Als ik toen geweten had hoe ver ik op reis zou gaan... En dan nog wel in zo'n rotbootje!

Plotsklaps knettert er vanuit het noorden een mitrailleur.

'Roeien, Karel,' fluistert Frans, die twee keer zo hard aan zijn riem trekt.

Ik houd mijn adem in.

'Ze knallen maar wat in het wilde weg,' mompelt Jos. Hij heeft het nog niet gezegd, of er schijnen twee zoeklichten over het water. Vanaf

iedere oever één. Frans is een prima kapitein, hij houdt precies koers in het midden van het water. Af en toe geeft een mitrailleur een kort salvo. Eenmaal ketsen de kogels nog geen twintig meter voor onze boeg op het water. Maar de Duitsers vangen ons niet in hun schijnwerpers. Ze zoeken steeds achter ons.

‘Dat scheelde niet veel,’ zegt Jos. ‘We zijn er bijna doorheen. Dat moet Hellevoetsluis zijn.’

‘Koppen dicht en roeien,’ sist Frans.

Nog een paar keer hoor ik de mitrailleurs, ver achter ons. Maar na tien minuten vallen ze stil en worden de zoeklichten gedoofd. De Duitsers zijn vast en zeker bang om de aandacht van Britse vliegtuigen te trekken.

Langzaam wordt het licht. Rondom ons deint de wijde zee. Achter ons komt de zon oranje-rood op boven een dun streepje kust. We hebben het gered! Frans, Jos en Karel nemen een korte pauze. Ze hebben zich helemaal lam geroeid om voor de ochtendschemering en de vloed het Bokkegat uit te zijn.

Frans gaat bij het buitenboordmotortje zitten en krijgt het aan de praat. ‘Ik hoop dat die paar liter benzine genoeg is om ons naar Engeland te brengen. Anders is het nog een heel eind roeien, hoor.’

‘Frans, wat ben je toch een optimist,’ roept Jos. ‘Man, moet je kijken: daarachter verdwijnt de Nederlandse kust, en vóór ons kan ik de Engelse mist al ruiken.’

Engeland... het land van de hoop op vrijheid en vrede. Terwijl het schuitje koers zet naar het westen, gaat het gesprek over onze plannen als we veilig in Engeland zijn aangekomen. Over één ding zijn we het eens: we zullen ons met hart en ziel inzetten voor de bevrijding van ons vaderland. De anderen willen zich melden bij de marine. Ik ben benieuwd wat voor rol er voor mij weggelegd zal zijn. Jos zegt dat ik eerst nog mijn kleuterschool moet afmaken, maar ik ben niet bang dat ik nergens aan de slag mag. Ik zeg gewoon dat ik allang achttien ben. Dat is het voordeel als je groot bent voor je leeftijd. En ik zal elk klusje dat ze me aanbieden met beide handen grijpen. Alles wat kan helpen mijn verblijf in Engeland zo kort mogelijk te maken.

Tegen de middag wordt de zee ruwer. Een grauw wolkendek trekt de hemel dicht. De golven klimmen hoger en hoger. Ze nemen ons

schuitje mee in een wilde dans. Nu eens liggen we in een dal, met hoge watermuren om ons heen, dan weer torenen we hoog boven alles uit, op de top van een schuimende golf. In gedachten zing ik keer op keer de twee coupletten van het *Wilhelmus* die ik ken. Zo probeer ik de woeste zee een beetje uit te schakelen. Maar veel helpt het niet. Ik ril van angst. Of we hier ooit nog levend uit komen?

‘Tjee, je ziet groen en geel tegelijk. Je zou toch zeggen dat zeelucht gezond is voor een doorgewinterd stadsmens,’ sarta Jos.

Dat had hij nou niet moeten zeggen. Het laatste restje weerstand verdwijnt samen met mijn maaginhoud overboord. Mijn reisgenoten worden er vrolijk van. De ene golf na de andere schiet omhoog. Waar komt toch al die gal vandaan?

Opeens klinkt er geronk aan de horizon. In de verte nadert een vliegtuig laag over zee. Het kan me gestolen worden. Ik ben hondsberoerd en wil naar huis. Maar de anderen raken wel opgewonden van dit teken van leven.

‘Moet ik de Nederlandse vlag opsteken?’ vraagt Karel.

Frans vliegt op: ‘Ben je gek! Misschien is het wel een mof. Als hij die vlag ziet, gaan we zo naar de haaien.’

Minutenlang horen we het toestel, zonder het ook maar één keer in het oog te krijgen. De woeste zee geeft een ideale dekking. Langzaam sterft het geluid weg, overstemd door het geraas van de golven. We halen opgelucht adem.

Op dat moment voel ik me helemaal instorten. Ik val in een rusteloze slaap. Honderd keer word ik wakker en zak ik weer weg. Ik zie het schoksgewijs donker worden en weer licht. Het ene moment lig ik te klappertanden van de kou en het andere heb ik het gevoel dat ik stik van de koorts. Wat er om me heen gebeurt, kan me niks meer schelen. Ik hoor Karel mopperen dat hij alle gevoel voor richting kwijt is. Ik hoor Jos klagen dat ‘die landrot’ lekker ligt te pitten, terwijl hij de hele nacht moet hozen. Ik hoor Karel met een zucht van verlichting zeggen dat hij het motortje weer aan de praat heeft gekregen. Ik wist niet eens dat het uitgevallen was.

Maar aan alle ellende komt een eind. Ik word wakker van het gejuich van mijn kameraden en kijk suf over de boeg: de Engelse kust is in zicht!

‘Verrek, ik zie geen krijtrotsen,’ mompelt Jos. ‘Zouden we wel goed zitten?’

Maar voordat Frans antwoord kan geven, springt Karel op met zijn vlag: 'Kijk, daar komt de Britse kustwacht aan. Ze hebben ons gezien!'

'Vanavond zitten we in een pub aan de whisky en de echte sigaretten, jongens!' Jos heeft zijn goede humeur weer helemaal terug. Gisteren zat hij nog te zeuren over de blaren op zijn handen. Hij was bang dat hij maandenlang geen Engels grietje zou kunnen aanraken.

'Ach,' had Karel droog gezegd, 'dacht jij dat die meiden op onze Jos zitten te wachten?'

Ik vergeef ze die stoereknullenpraat graag, want dankzij hun doorzettingsvermogen heb ik mijn vrijheid herwonnen. Ik krijg er tranen van in mijn ogen. Voordat de jongens het zien, wrijf ik ze weg met de mouw van mijn jas.

Binnen een paar minuten ligt de kustwacht langszij. We kijken in het lachende gezicht van een rossige matroos, maar voor de zekerheid houdt hij toch een geweer op ons gericht. Alsof hij ons niet helemaal vertrouwt. Met twee man moeten ze me aan boord sjoeren en naar de kajuit dragen. Ik ben te slap om nog een stap te zetten. Maar als ik eenmaal zit, met een warme deken om me heen en een dampende kop echte koffie in mijn verkleumde handen, voel ik mijn krachten weer een beetje terugkeren. Wat een heerlijk gevoel om weer onder vrije mensen te zijn!

'Hoe bedoelt u? Ik een Duitse spion? En al die papieren van luitenant Koster dan? Daar staan verdorie precies alle plekken op waar de Duitsers in West-Brabant hun wapens en munitie verbergen!'

De kapitein leunt achterover in zijn stoel. 'En wie zegt mij dat de Duitsers jou niet deze gegevens meegegeven hebben om ons op een dwaalspoor te zetten?'

De tranen schieten in mijn ogen. 'Wie zegt dat... wie zegt dat... ik zeg u dat het níét zo is, meneer! U denkt toch niet dat ik de hele Noordzee heb ondergekotst, alleen maar om die rotmoffen een handje te helpen?'

Ik schrik van mijn eigen hese piepstem. Wat heb ik nou aan mijn fiets hangen? Na vier maanden koeriersdiensten en spionageactiviteiten voor het verzet en een afgrijselijke boottocht word ik er doodleuk van beschuldigd te heulen met de vijand. Dit kan niet waar zijn!

'Wel, jongedame, we zullen het zien.' De kapitein klinkt opeens een stuk vriendelijker. Hij staat op en loopt naar het raam. Even kijkt hij

zwijgend naar het strakke Engelse gazon, dan wendt hij zich weer tot mij. 'Je begrijpt dat we niet voorzichtig genoeg kunnen zijn met mensen die van overzee komen. De Duitsers nemen maar al te graag een kijkje achter onze schermen. Wij hebben zo onze methodes om je verhaal te controleren. Als het even meezit, kun je binnen enkele weken in dienst treden van het vaderland.'

Met een zucht van verlichting plof ik op de stoel die achter me staat. 'Mag ik dan nu eerst een glaasje water?'

Ik val van de ene verbazing in de andere. De ene dag zit je in het beklaagdenbankje en de andere in een prachtige rozentuin, terwijl de koningin je een kopje Engelse thee inschenkt. Ik kijk mijn ogen uit.

Wilhelmina vraagt ons de oren van het hoofd over de toestand waarin haar land en volk zich bevinden. 'Jullie Engelandvaarders,' zegt ze, 'zijn de schakel tussen hen die thuisblijven en mij. Ik wil alles weten wat er in Nederland gaande is.'

En wij vertellen haar hoe Nederland zucht onder het juk van de bezetter. Hakkelend en stotterend doen we verslag. Een bezoekje aan onze koningin was wel het laatste wat we verwacht hadden bij ons vertrek van huis!